

Mishnah Shabbat, chapter 19

משנה שבת פרק יט

(1) Rabbi Eliezer says; If one did not bring a [cutting] instrument [for the circumcision] on the eve of the Sabbath, he brings it on the Sabbath uncovered [thereby showing the precious nature of the *mitzvah* by publicly desecrating the Sabbath on its behalf]; but in [times of] danger [where circumcision was outlawed upon penalty of death] he hides it on the testimony [i.e., in the presence] of witnesses [so that he should not be

א רבי אליעזר אומר, אם לא הביא כלי מערב שבת, מביאו בשבת מגלה. ובסכנה, מכסהו על פי עדים. ועוד אומר רבי אליעזר, פורתים עצים לעשות פחמין ולעשות (כלי) ברזל. כלל אומר רבי עקיבא, כל מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת אינה דוחה את השבת, ושאי אפשר לעשותה מערב שבת דוחה את השבת: ב עושין כל צרכי מילה בשבת, מוהלין, ופורעין, ומוצצין, ונותנין עליה אספלנית וכמון. אם לא שחק מערב שבת, לועס בשניו ונותן. אם לא טרף יין

accused of carrying on the Sabbath]. Rabbi Eliezer further stated; One may cut timber to make charcoal for manufacturing iron [in order to fashion a cutting instrument for the circumcision on the Sabbath]. Rabbi Akiva [argues with Rabbi Eliezer and] stated a general principle: Any [manner of] work which could have been performed before the Sabbath does not override the Sabbath [i.e., preparing a cutting instrument]; but, that which could not be performed before the Sabbath [i.e., the circumcision itself] does override the Sabbath.

(2) We perform all the requirements of circumcision on the Sabbath; [i.e.,] we circumcise, uncover [the corona], suck [the wound], and place a compress and cumin upon it. If one did not crush [the cumin] on the eve of the Sabbath [which is prohibited as grinding], he chews [it] with his teeth [thereby grinding in an unusual manner which is only Rabbinically forbidden on the Sabbath and therefore, would be permitted here] and applies [it to the wound]; if he did not beat and mix the wine and oil [which is applied to the wound as an antiseptic]

רבנו עובדיה מברטנורא

א רבי אליעזר אומר אם לא הביא כלי. איזמל למול את התינוק; מביאו בשבת מגולה. להודיע שחביבה מצוה זו שמחללים עליה את השבת: ובסכנה. שגורו גזירה על המילה: מכסהו על פי עדים. שיעידו שאיזמל של מצוה הוא מביא ולא יחדוהו שהוא נושא שאר חפציו: ולעשות ברזל. כדי לעשות איזמל למילה: כל מלאכה שאפשר לעשותה. כגון מכשירי מילה, הואיל ואפשר לעשותן מערב שבת אין דוחין את השבת, ופליג אדרבי אליעזר: שאי אפשר לעשותה מערב שבת. כגון מילה עצמה שאי אפשר לה לעשות דומנה בשמיני, דוחה שבת. והלכה כר' עקיבא: ב מוהלין. חותך את הערלה: ופורעין. העור המכסה ראש הגיד: ומוצצין. את הדם, ואע"פ שהוא עושה חבורה שאין הדם ניתק מחיבורו אלא על ידי מציצה: אספלנית. תחבושת: לועס

on the eve of the Sabbath, he places each [into the mixing bowl] separately [on the Sabbath and it thereby becomes mixed on its own and is then applied]. We may not make a *haluk* for it [a bandage of cloth that has a hole in the center where the corona was inserted. This prevented the foreskin from growing back; this is prohibited as fashioning a vessel], but we may

wrap a cloth around it. If [even] this was not prepared [at the place of circumcision] from before the Sabbath, one winds it around his finger [thereby carrying it in an irregular manner] and brings it and even [without an *eruv hatzeirot* — the merger procedure allowing the carrying to and from courtyards] from another courtyard [something ordinarily prohibited by Rabbinic injunction].

(3) We may bathe [in hot water prepared before the Sabbath] the infant both before the circumcision and [certainly] after the circumcision [where one may even heat up water to bathe the infant on the Sabbath, since his life is in danger]. [How may one bathe?] By sprinkling [warm water] over him by hand, but not with a vessel. Rabbi Elazar ben Azariah [argues and] says; We may bathe an infant [in the usual manner both before and after the circumcision with water heated before the Sabbath and] on the third day [of circumcision] which falls on the Sabbath [one may even heat up the water and bathe because of the danger to the infant], because it is written, “And it was on the third day, when they were in pain [that two of Yaakov’s sons, Shimon and Levi, the brothers of Dinah, each took his sword and came upon the city confidently,” (Genesis 34:25) proving that the third day after circumcision is the most dangerous]. As for one who is

רבנו עובדיה מברטנורה

בשינויו. דכל מה שאפשר לשנות משנה: **אם לא טרף יין ושמן.** רגילים היו שהיו טורפים בקערה יין ושמן ומערבין אותן יחד לרפואה על המילה כדרך שטורפים ביצים בקערה: **חלוק.** חתיכה של בגד נקובה, ומכניסין המילה באותו הנקב כדי שלא יחזור העור ויכסה את הגיד: **לא התקין.** לא הזמין: **כורך על אצבעו.** דרך מלבוש לשנותו מדרך הוצאה בחול: **אפילו מחצר אחרת.** לא מבעיא מבית לבית באותה חצר אע״פ שלא ערבו, אלא אפילו לחצר אחרת שאינה מעורבת עמהם: **ג מרחיצין את הקטן.** האי מרחיצין לאו כדרכו הוא, דתנא סיפא לפרושי רישא כיצד מרחיצין כגון זולף ביד, אבל בבלי אפילו זולף אסור, וכל שכן לרחוץ כדרכו: **רבי אלעזר בן עזריה כו.** פליג אתנא קמא וסבר מרחיצין את הקטן כדרכו בין לפני המילה בין לאחר המילה וביום השלישי

וּשְׁמֵן מְעֵרֵב שֶׁבֶת, יִנְתֵּן זֶה בְּעֶצְמוֹ וְזֶה בְּעֶצְמוֹ. וְאִין עוֹשִׂין לָהּ חֲלוּק לְכַתְחֻלָּהּ, אֲבָל כּוֹרֵךְ עָלֶיהָ סְמִירוּטוֹ. אִם לֹא הִתְקִין מְעֵרֵב שֶׁבֶת, כּוֹרֵךְ עַל אֶצְבָּעוֹ וּמִבֵּיא, וְאִפְלוּ מִחֲצֵר אַחֲרָת: ג מְרַחֲצִין אֶת הַקֶּטָן, בֵּין לִפְנֵי הַמִּילָה וּבֵין לְאַחַר הַמִּילָה, וּמְזוֹלְפִין עָלָיו בְּיָד, אֲבָל לֹא בְכֹלִי. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר, מְרַחֲצִין אֶת הַקֶּטָן בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי שְׁחַל לְהַיּוֹת בְּשֶׁבֶת, שְׁנֵאמַר (בְּרַאשִׁית לד) וַיְהִי בַיּוֹם

doubtful [whether he is a full term nine-month pregnancy, or an eight-month non-viable pregnancy] and an hermaphrodite [who having both male and female characteristics making his sexual status doubtful], we may not desecrate the Sabbath on their account; but Rabbi Yehudah permits [it] in the case of an hermaphrodite [he

השלישי בהיותם כאִבִּים. סֶפֶק וְאַנְדְרוֹגִינוֹס אֵין מַחֲלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת, וְרַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר בְּאַנְדְרוֹגִינוֹס: ד' מִי שֶׁהָיָה לוֹ שְׁנֵי תִינוּקוֹת, אֶחָד לְמוּל אַחַר הַשַּׁבָּת וְאֶחָד לְמוּל בַּשַּׁבָּת, וְשָׂכַח וּמָל אֶת שְׁל אַחַר הַשַּׁבָּת בַּשַּׁבָּת, חַיִּב. אֶחָד לְמוּל בְּעֶרְב שַׁבָּת וְאֶחָד לְמוּל בַּשַּׁבָּת, וְשָׂכַח וּמָל אֶת שְׁל עֶרְב שַׁבָּת בַּשַּׁבָּת, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מַחִיב מְחַיֵּב חֲטָאת, וְרַבִּי

maintains that when the verse states “To have every male among you circumcised,” (Genesis 17:10) this includes the hermaphrodite].

(4) If a man has two infants, one to be circumcised after the Sabbath and the other to be circumcised on the Sabbath, and he erred and circumcises the one [to be circumcised] after the Sabbath on the Sabbath, [here everyone agrees that] he is liable [a sacrifice for the unintentional desecration of the Sabbath, for only an infant on its eighth day is a valid circumcision; hence here, he violated the Sabbath without performing any *mitzvah* at all]. [If he has] one [infant] to be circumcised before the Sabbath and another to be circumcised on the Sabbath, and he erred and circumcised the one [to be circumcised] before the Sabbath on the Sabbath, Rabbi Eliezer holds [him] liable to a sin-offering [even though, here, the circumcision is valid, but Rabbi Eliezer maintains that since only on the eighth day does circumcision override the Sabbath, he must therefore bring a

רבנו עובדיה מברטנורא

למילה נמי, בין בחמין שהוחמו בע"ש בין בחמין שהוחמו בשבת עצמו, דסכנת נפשות היא. והלכה כראב"ע: ספק בן שמונה חדשים ספק בן תשעה, דאי בן שמונה כאבן בעלמא הוא ואין מילתו דוחה שבת: ור' יהודה מתיר באנדרוגינוס. מדרתיב (בראשית טו) המול לכם כל זכר, לרבות אנדרוגינוס. ותנא קמא, ערלתו כתיב, מי שהוא כולו ערל, יצא זה שחציו נקבה. ואין הלכה כר' יהודה: ד' מי שהיו לו שני תינוקות וכו'. פליגי אמוראי בגמרא בגירסת משנה זו, והגירסא שתפסו רבותי עיקר כך היא, מי שהיו לו שני תינוקות אחד למול אחר שבת ואחד למול בשבת ושכח ומל את של אחר שבת בשבת חייב. אחד למול בערב שבת ואחד למול בשבת ושכח ומל את של ערב שבת בשבת ר' אליעזר מחייב חטאת ור' יהושע פטר. והכי פירושה, שכח ומל את של אחר השבת בשבת חייב לדברי הכל, שהרי טעה בדבר מצוה ולא עשה מצוה כשהקדים ומל את של אחר השבת בשבת, ובהא אפילו רבי יהושע מודה. אחד למול בשבת ואחד למול בערב שבת ושכח ומל את של ערב שבת בשבת ר' אליעזר מחייב חטאת, דמילה שלא בזמנה אינה דוחה שבת, ואע"ג דטעה בדבר מצוה שהיה טרוד באותו של שבת ומתוך כך טעה בזה, ואף בזה עשה מצוה שהרי ראוי הוא למול אלא שאינו דוחה שבת, סבירא ליה לר' אליעזר טעה בדבר מצוה ועשה מצוה שאינה דוחה את השבת

sacrifice]; but Rabbi Yehoshua exempts [him, since he erred regarding a *mitzvah* while actually performing a *mitzvah*].

(5) An infant [in certain circumstances] is to be circumcised on the eighth, ninth, tenth, eleventh, and twelfth [days], never earlier nor later. How so? Normally, it is on the eighth; if he is born at twilight [a time of which there is a *halachik* doubt whether it is the end of the previous day, or the beginning of the next, he is circumcised], on the ninth; at twilight on the Sabbath eve, [the question is therefore whether he was born on Friday or on the Sabbath, he therefore cannot be circumcised on Friday, since he may have actually been born on the Sabbath and is not yet eight days old, and he cannot be circumcised on the Sabbath, since it is questionable whether the Sabbath is, in fact, the eighth day where circumcision may override the Sabbath or whether it is the ninth, in which case it does not override the Sabbath; he is therefore, circumcised on Sunday which is] the tenth; if a Festival immediately follows the Sabbath [i.e., Sunday is a Festival, he must be circumcised], on the eleventh [since a delayed circumcision does not override a Festival]; if the two days of the Rosh Hashana Festival [follow the Sabbath, i.e., on Sunday and Monday, he is circumcised] on the twelfth. An infant who is ill is not circumcised until [seven full days after] he recovers.

(6) These are the shreds [of foreskin] which [if not cut] invalidate circumcision: flesh that covers the greater part of the corona [either in circumference or even

רבנו עובדיה מברטנורא

חייב. ור' יהושע פוטר, דסבירא ליה טעה בדבר מצוה ועשה מצוה שאינה דוחה את השבת פטור, כיון דסבור היה שברשות בית דין הוא עושה. והלכה כרבי יהושע: **ה נולד בין השמשות נמול לתשעה.** שהרי יום שמיני של מחר הוא נימול, ושמא בין השמשות יום הוא ונימול לתשיעי. היה היום ערב שבת, אי אפשר למולו בשבת הבא. דשמא תשיעי הוא והויא לה מילה שלא בזמנה ואינה דוחה שבת, וצריך להמתין עד לאחר השבת שהוא עשירי. חל יום טוב להיות אחר השבת, אין מילה שלא בזמנה דוחה אותה ונימול לאחד עשר: **שני ימים טובים של ראש השנה.** דקדושה אחת הן ואין מילה שלא בזמנה דוחה את יום טוב השני של ראש השנה, נימול לשנים עשר: **עד שיבריא.** ויעברו עליו שבעה ימים שלמים מעת לעת מיום שהבריא ואחר כך מלין אותו: **ו ציצין.** כמין נימין של בשר שנשארו מן הערלה: **עטרה.** היא שפה גבוהה המקפת את הגיד סביב וממנה משפע ויורד

in height in one area]; and he [i.e., any such shreds remaining on a priest] must not eat of *terumah*, and if he is fleshy [and though all the foreskin is cut it still looks as though his corona is covered], he must repair it for the sake of appearances. If one circumcised [the foreskin] but did not [tear and pull back the thin membrane and thus did not] expose the circumcision, it is as though he did not circumcise [and he may return and complete the circumcision on the Sabbath, even if he had already finished his initial circumcision. This is true also regarding remaining shreds that invalidate the circumcision. In the event that he was still occupied with his initial circumcision, he may remove even those shreds which don't invalidate the circumcision; however, if he finished his initial circumcision, he may not return on the Sabbath for shreds that do not invalidate].

רבנו עובדיה מברטנורא

לראשו. ובשר החופה את רוב העטרה דקתני מתני' לא תימא רוב הקיפה אלא אפילו רוב גבהה במקום אחד: ואינו אוכל בתרומה. אם כהן הוא, דכהן ערל אסור לאכול בתרומה, נאמר בפסח (שמות י) תושב ושכיר לא יאכל בו, ונאמר בתרומה (ויקרא כג) תושב כהן ושכיר לא יאכל בו, מה פסח אסור לערל, אף תרומה אסורה לערל: ואם היה בעל בשר. שהיה שמן ונראה בשר שלמעלה מערלתו לאחר שניטלה הערלה כולה כאילו אותו בשר חוזר וחופה את הגיד: מתקנו. ומשפע באיזמל מאותו עובי: מפני מראית העין. שלא יהיה נראה כערל: ולא פרע. לא גילה: כאילו לא מל. וישוּב ויפרע ואפילו סילק ידו ממנה. וכל זמן שהוא מתעסק במילה בשבת חותר בין ציצין המעכבין בין ציצין שאין מעכבין; לאחר שסילק ידו, על ציצין המעכבין חוזר, על ציצין שאין מעכבין אינו חוזר: